Գին 2.50

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՀասցԷ՝ Red. Journal LIPANAN Place des Canons Beyrouth

LIPANAN
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Responsable
M. ADJEMIAN

Պատասխանատու Տնօրէն
Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ՈՒՐԲԱԹ
16
ՀՈԿՏ. 1925

Չհրատարակուած ձեռագիրները ետ չեն վերադարձուիր

ԱՆԿԱԽ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ

Աշխատակիցները պատասխանատու են իրենց ստորագրութեան

Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 141

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԳՇ. ՈՒՐ. ՕՐԵՐԸ։

ՆԱՆՍԷՆԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

ԺԸՆԵՎ, 22 Սեպտ.— Սեպտեմբեր 12ին, Շաբաթ, յետ միջօրէի նիստին մէջ էր որ Ազգերու Ընկերակցութեան ժողովին առջեւ Տօքթ. Նանսէն արտասանեց մեծ ճառը, պաշտպանելով եւ յանձնարարելով իր ծրագիրը։ Մեզի ինչպէս շատ ճառեր լսած ենք մենք, բայց այսքան սրտանց բխած խօսքեր շատ քիչ անգամ արտասանուած են մեզի համար։ Ահա վերջաւորութենէն մէկ քանի կարեւոր հատուածներ։

«Երեւանի Հանրապետութիւնը Հայաստան մըն է, իր բնակչութեան 95 առ հարիւրը հայ է, կառավարութիւնն ու պաշտօնէութիւնը բացառապէս հայերէ բաղկացած են, ընդունուած ու գործածուած պաշտօնական միակ լեզուն հայերէն է. իր թէքնիք եւ երկրագործական կազմակերպութիւնները, որոնց գործը տեսանք եւ գնահատեցինք, այս ամէնը ամբողջապէս եւ իրապէս հայ են։

«Հայ ժողովուրդը բարձր մտակոյթ մը ունի, մտաւորական բացառիկ ձիրքերով օժտուած է, չարքաշ եւ աշխատասէր է, եւ այս վերջին երեք տարուան մէջ ճշմարիտ հրաշք մը գործած է երկիրը դուրս բերելով այն թշուառութենէն ուր մխրճուած էր, երբ ամէն օր քաղաքներուն փողոցներուն մէջ տղաներու եւ չափահասներու դիակները կը կրէին սայլերով։

«Թախանձագին կը խնդրեմ Ժողովէն որ չփախցնէ այս առիթը։ Այսօր յաճախ մոռացութեան կը տրուի հայկական ողբերգութիւնը եւ կամ անտարբերութեամբ եւ նոյնիսկ անգութ զուարճախօսութեամբ կը յիշուի անոր։

«Թախանձագին կը խնդրեմ իւրաքանչիւր պատուիրակութեան անդամներէն որ յիշեն այդ ողբերգութիւնը։ Բայց ալ աւելի թախանձանքով կը խնդրեմ Եւրոպայի երեք մեծ ազգերու կառավարութիւններէն որ իրենց աջակցութիւնը չզլանեն ինծի։ Անգլիա, Ֆրանսա եւ Իտալիա այս վերջին տարիներս կարեւոր աշխատանքներ ըրած են պատմութեան դէպքերուն, ինչպէս նաեւ ժողովուրդներու ճակատագրին մէջ։ Անոնք պատասխանատուութեան ուղղակի բաժին մը ունին հայ ժողովուրդի ողբերգութեան մէջ։ Հիմակ կը պաղատիմ իրենց որ նորէն գործի բռնեն եւ դժբախտ անցեալի մը աւերակներուն վրայ լուսաւոր ապագայ մը կերտեն այս բազմաչարչար ազգին համար։

Բրիտանական կայսրութեան, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ պատուիրակութեանց է որ կ'ուղղեմ խօսքս, կը յիշեցնեմ ձեզ որ Հայաստանի անունը յաճախ կրկնուած է, այստեղ թէ այլուր, ձեր պետերուն շրթունքներուն վրայ, եւ ձեր ժողովուրդներուն սիրտը յաճախ զգացած է Հայաստանի տառապանքը։ Հայ ազգին վերապրողները այսօր աչքերնին ձեզի դարձուցած են օգնութեան համար եւ կը պաղատին ձեզ, այդ ակնկալութիւնը թող ընդունայն չըլլայ։»

Սեպտեմբեր 15ին ժողովը միաձայնութեամբ քուէարկեց որ Տօքթ. Նանսէնի առաջարկութիւնը Ե. Յանձնաժողովին ղրկուի ի քննութիւն եւ ի տեղեկագրութիւն, ըստ սովորութեան։ Յանձնաժողովը ի նիստ հրաւիրուած է Սեպտ. 17ին։

Նանսէնի ծրագրին շուրջ համակրական մթնոլորտ մը ստեղծելու համար նախօրդ իրիկուն Սեպտեմբեր 16ին էր որ Օթէլ տը Պէրկի շքեղ սրահներուն մէջ տեղի ունեցաւ այն մեծ հացկերոյթը զոր Հայասէրներու Միջազգային Լիկան սարքած էր ի պատիւ Տօքթ. Նանսէնի եւ որուն հրաւիրուած էին Ազգերու Ընկերակցութեան Նախագահ Պ. Տանտիւրան, պատուիրակութեանց անդամներ եւ օրագրողներ։ Տօքթ. Նանսէնի աջ կողմը կը գտնուէր Պ. Քրաֆթ Պօնար եւ ձախ կողմը Պ. Լ. Բաշալեան։ Ահա ինչպէս որակեց այդ հանդէսը «Ժուրնալ տը Ժընէվ»

«Ըստ երեւոյթին, աւելի հացկերոյթ մըն էր. նման այն բազմաթիւ հացկերոյթներուն որ Պէրկի մէջ կը տրուին Ազգերու Ընկերակցութեան նստաշրջանի առթիւ։ Իրականին մէջ անիկա յուզիչ, սրտաբուխ եւ միանգամայն օգտակար ու գործնական ցոյց մը եղաւ։ Հացկերոյթին պատրուակն էր «Ողջունել Տօքթ. Նանսէնը եւ իր աշխատակիցները՝ իրենց Հայաստանի միսիոնէն դարձին», բայց իրօք անիկա խորհրդակցական ժողով մը եղաւ, ուր զօրեղապէս ի յայտ եկաւ արդար զայրոյթը մեծ կառավարութեանց անտարբերութեան դէմ հանդէպ ազգի մը, որ իբր դաշնակից ճանչցուած էր Համաձայնութեան կողմէ»։

Պ. Քրաֆթ խօսք առաւ նախ Պ. Բաշալեանի որմէ յետոյ խօսեցան Պ. Պ. Խատիսեան, Նանսէն, Մաքքաս (յոյն պատուիրակութենէն), Մանտելշթամ, Տը Պրուքէր (պելճ պատուիրակութենէն), Տիրաոլօ (իտալական պատուիրակութենէն), Ալպէր Թօմա եւ Տանտիւրան։

Ե. Յանձնաժողովը, ինչպէս ըսինք, ի նիստ գումարուեցաւ Սեպտ. 17ին, առաւօտեան ժամը 10ին։ Կը նախագահէր Նորվեկիոյ առաջին պատուիրակ Պ. Մովինքէլ։ Այդ Յանձնաժողովին մէջ Անգլիոյ ներկայացուցիչն էր երեսփոխան դքսուհի Աթօլ եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչը ծերակուտական Պ. Բամս, որ քիչ մնաց Ֆրանսայի նախագահ ընտրուէր։ Ժողովին հրաւիրուած էր յատկապէս Տօքթ. Նանսէնի աշխատակից Ֆրանսացի Պ. Քարլ։ Նիստը հրապարակային էր։

Առաջին անգամ խօսք առաւ Տօքթ. Նանսէն որ դարձեալ հոյակապ ճառով մը պարզեց իր ծրագիրը։ Կարելի չէ մանրամասնօրէն տեղեկագրել բացուած վիճաբանութեան բոլոր մասերը, որոնք ամէնքն ալ մեծապէս շահեկան են։ Այս առաջին նիստին մէջ նկատի առնուեցաւ միայն գործին թէքնիք մասը, յաջորդ նիստին թողլով քաղաքականը։ Բազմաթիւ հարցումներ ուղղուեցան Պ. Քարլի, որ գոհացուցիչ պատասխաններ տուաւ։ Հայաստանի ներքին դրութեան մասին հարցում մը ուղղուած ըլլալով իրեն, Պ. Քարլ ըսաւ թէ այդ մասին թերեւս լաւագոյն պատասխանը տայ Պ. Բաշալեան, որ ներկայ է ժողովին։ Նախագահին հրաւէրին վրայ, Պ. Բաշալեան հարկ եղած բացատրութիւնները տուաւ։

Նոյն օրը, կէսօրէ յետոյ, Պ. Ալպէր Թօմա, որ այս գործին ամբողջ հոգին է թէ՛ Ազգերու Ընկերակցութեան եւ թէ՛ պատուիրակութեանց մօտ իր ունեցած բարձր հեղինակութեամբը եւ իր հմտական ու գործնական ոգիին ճարտարութեամբը, իր մօտ հրաւիրեց յատկապէս Պ. Բաշալեանն ու Պ. Քարլը, խորհրդակցելու համար հետեւելիք շաւղին վերաբերմամբ։

Սեպտեմբեր 18ին, Ուրբաթ, առաւօտեան ժամը 10ին Ե. Յանձնաժողովը նորէն ի նիստ գումարուեցաւ, այս անգամ զբաղելու համար գործին քաղաքական կողմովը։ Տօքթ. Նանսէն իր ճառերուն ամէնէն ազդուն թերեւս այս անգամ էր որ խօսեցաւ, ի վեր հանելով Եւրոպայի բոլոր պարտաւորութիւնները հանդէպ Հայերուն։

Այդ ժողովին ներկայ էր այս անգամ Տօքթ. Նանսէնի աշխատակից Անգլիացի մեծանուն Պ. Տիւփիւի, որ նոյնպէս բացատրեց ամբողջ ծրագրին արժէքը մասնագիտական տեսակէտով։

Յաւարտ խորհրդակցութեան, Յանձնաժողովը, ըստ սովորութեան, 10 անդամէ բաղկացած մասնախումբ մը ընտրեց, որպէսզի գործը մօտէն քննէ իր բոլոր հանգամանքներով եւ տեղեկագրէ իրեն։

Այդ մասնախումբը որուն նախագահ ընտրուեցաւ դքսուհի Աթօլ, իր առաջին նիստը գումարեց Սեպտ. 10ին, Շաբաթ օր, ժամը 5ին։ Նիստը գաղտնի էր։ Ներկայ էին յատուկ հրաւէրով Պ. Պ. Բաշալեան եւ Պապաջանեան, ինչպէս նաեւ Տիւփիւի։ Պ. Խատիսեան թիւրիմացութեան մը հետեւանքով բացակայ էր։

Այս անգամ ծրագիրը մաղէ անցուցին բոլորովին գործնական տեսակէտով, ի նկատի առնելով հասոյթի եւ երաշխաւորութեան բոլոր մանրամասնութիւնները։ Նախագահին հրաւէրով Պ. Բաշալեան երկու անգամ խօսք առաւ եւ լիուլի բացատրութիւններ տուաւ Հայաստանի ներկայ դրութեան վրայ։ Մանաւորապէս ծանրացաւ սա հանգամանքին վրայ թէ Հայերը քաղաքական ինչ համոզումի ալ պատկանին, միասիրտ եւ միաբերան հաւան են ներկայ ծրագրին եւ թէ որոշած են որոշ չափով մասնակցիլ կնքուելիք փոխառութեան։

Մասնախումբին երկրորդ նիստը տեղի ունեցաւ Սեպտեմբեր 21ին Երկուշաբթի ժամը 5ին ու տեւեց երեք ժամ։ Հայ ներկայացուցիչները հրաւիրուած չէին այս գաղտնի խորհրդակցութեան։ Այս նիստին հրաւիրուած էր շատ կարեւոր անձնաւորութիւն մը, ուսկից կարելի է ըսել թէ, գործը մեծապէս կախուած է. Ազգերու Ընկերակցութեան ելեւմտական կոմիթէին Նախագահ Պ. Տիւպիւսէն, որուն հետ Պ. Պ. Բաշալեան, Խատիսեան եւ Պապաջանեան երկար խորհրդակցութիւն ունեցան նիստէն առաջ, իր բնակարանին մէջ։

Մասնախումբին երրորդ եւ վերջին նիստը տեղի կ'ունենայ այսօր ժամը 5ին։

Գործին գլխաւոր դժուարութիւնը կը կայանայ փոխառութեան երաշխաւորութեան վրայ, որու մասին կը թուի թէ պետութիւնները համաձայն չեն իրենց մէջ։

«ԱՊԱԳԱՅ»

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՇՏԻ ՓԷՅԻ [illegible] ՄՈՍՈՒԼԻ [illegible]

Պոլիս.— Թէվֆիք Ռիւշտի փաշա Ժընեւէն վերադարձին կանգ առաւ հոս եւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ անգլիական դեսպան՝ Ս. Լինտսէյի հետ։ Փաշան մամուլի տեսակցութեան մը առթիւ յայտարարած է թէ Թուրքիա փափաքող է միշտ պատշաճ կարգադրութեան մը Մուսուլի խնդրին շուրջ։ Թրքական պատուիրակութիւնը, ըսած է ան, առաջարկութիւն մը ըրած է եւ Տիւյայի շրջանը զիջելու պատրաստակամութիւն յայտնած։ Այս կերպով առաջին քայլը ինքն առած է եւ Անգլիա, որ մինչեւ այժմ ալ անդրդուելի կը մնայ իր տեսակէտին մէջ, թող ներկայացնէ հակառաջարկ մը։ Խօսքը Անգլիոյ է, ըսած է ան։

ՀԻՆՏԷՆՊՈՒՐԿ ՇԹՐԷԶՄԱՆ ԵՒ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐ ՍՊԱՌՆԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿ Կ'ՍՏԱՆԱՆ

Պերլին.— Ո՛չ միայն Մ. Շթրէզման, այլ եւ Նախագահ Հինտէնպուրկ եւ կարգ մը նախարարներ սպառնական նամակներ ստացած են եւ այս պատճառով է որ արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուեցան հսկողութեան տակ առնելու համար կայարանը՝ պատուիրակութեան մեկնումին առթիւ։ Արդարեւ անգլիական դեսպանն անգամ, կայարանէն ներս մտնել ուզողներուն հետ ենթարկուեցաւ ամենախիստ խուզարկութեան։ Երկաթուղիի գնացքին կ'ընկերանային ոստիկաններ։

ՖՐԱՆՍԱ-ՍՊԱՆԻԱ-ՌԻՖ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Ֆէս (Հ).— Ֆրանսական զօրքը կը շարունակէ յառաջանալ եւ ծանր կորուստներ կը պատճառէ թշնամիին։ Զօրասիւն մը հասած է Պապ Թազա, Աքնուլէն 10 քիլոմէթր հեռու, դէպի Հիւսիս։ Ֆրանսայի բարեկամ ցեղական ուժերը Աքնուլէն 12 քիլոմէթր հեռու են միայն։ 319 ընտանիքներ հպատակութիւն յայտնած են եւ վերադարձած իրենց գիւղերը։

Բարիզ.— Ֆրանսիոյ ծրագրած նպատակները յաջողութեամբ պսակուելու վրայ են։ Մարաջախտ Բէթէն յայտարարած է թէ թշնամին պիտի ջախջախուի։

ՍՈՒԷՅՏԱՅԻ ԴԷՊՔԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻ

Բարիզ (Հ).— Պատերազմական նախարարութիւնը կը յայտարարէ թէ ճիշդ չէ որ Զօր. Միշօ խնդրած է պատերազմական խորհուրդին ներկայանալ պատասխանելու համար եղած հարցումներուն մասին զինուորական այն գործողութեանց որ տեղի ունեցած է Սուէյտայի պաշարումէն առաջ։

Մ. Բէնլըվէ ընդունելէ վերջ Զօր. Սարայլը, հրահանգ տուաւ որ քննութիւն մը բացուի, եւ այդ պաշտօնը յանձնուեցաւ պատերազմական Գերագոյն Խորհուրդի անդամ Զօր. Տիւֆիէյի։ Այս վերջինը իր տրամադրութեան տակ ունի Բարիզ հասած բոլոր փաստաթուղթերը այս խնդրին վերաբերմամբ։ Քննութիւնը բացուած է արդէն եւ յառաջիկային պիտի շարունակուի Սուրիոյ մէջ։

ՄԱՐԱՋԱԽՏ ԼԻՕԹԷՅԻ ԿԸ ՅԱՋՈՐԴԷ Մ. ՍԹԷԿ

Բարիզ, (Հ).— Մ. Տը Մօնզի պիտի յաջորդէ արդարութեան նախարար Մ. Սթէկի որ ֆրանսական ներկայացուցիչ պիտի կարգուի Մարոքի։ Մ. Մօնզի յաջորդ պիտի նշանակուի կամ պետական ենթաքարտուղար Մ. Տէյլօ եւ կամ երեսփոխան Մ. Բաղէլ։

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ

	Տրկ.	Վցմս.	
Տեղական	250	125	Ս. Ղ.
Սուրիա	300	150	« «
Արտասահման	100	50	Ֆր.
Ամերիկա	6	3	Տոլ.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՃԸՆԻ ԱՆԿՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

Հայ պատմութիւնը շատ երկար է։ Անիկա՝ իր հարազատութեան մէջ նշգրտօրէն պատկերացնող գրիչներ կը պակսին դժբաղդաբար. Դարերու կամ տարիներու նոլովոյթի ընթացքին՝ հայ կեանքը կրած է նախատագրական անհամար ելեւէջներ։ Ընդհանուր ազգաց մէջ, հայ ազնուութիւնը կը կազմէ ՑԱՂԹՈՒԹԵԱՆ եւ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ աչնչելի նիւղ մը։ Սուգն ու հեծութիւնը կարծել թէ իրար հետ շաղկապուած են հայ իրականութեան մէջ. մէկ օրէն միւսը, հայ ժողովուրդի տոկուն կամքը՝ այլ եւ այլ ներշնչումներու պահեր ապրած է ու այդպէսով հայ պատմութիւնը վերածուած կ'ըլլայ անհուն խորանի մը։

Կիլիկեան վերջին իրադարձութիւնները սա՛կէ հինգ տարի առաջ, ինչե՜ր չի պարունակեր իր մէջ։ Հայ հերոսներուն հերոսը նախատագրական կռիւ կը մղէր Թիւրք բռնակալութեանց եւ արդարազուրկ կառավարութեան դէմ։ Անխնայ զոհողութիւններ մատուցուեցան ցեղին համար, բայց բոլորն ալ ի դերեւ . . . ։

Հայ ազգը քանիցս որ տուժած է լոկ՝ չափաւորութեան պայմանները անտեսելով՝ իր դիւրախաբ բնաւորութեան եւ որեւէ գաղափարի շուրջ տածած ծայրայեղութեանց շնորհիւ ... մե՛ղք որ գիտնալով հանդերձ կը գործենք։

Մարաշի անկումը. Այնթապի կողմէ մղուած կենաց եւ մահու պայքարն ու կռիւը բաւական չեղան որպէսզի սթափուինք լրջօրէն վճռական քայլ առնել մեր վերջին մնացորդ բեկորները պաշտպանելու. ու բաղձալի պարտականութեան գլուխը կանգնելու օգտակցութեան համար. Ազգին համար անկեղծօրէն զոհուիլ գիտենք, այս անուրանալի ճշմարտութիւն մ'է, բայց այդքանը բաւական չէ՛ որ յաջորդող հայ սերունդին առջեւ հայ՝ ... եւ անբիծօրէն մեկնիլ գանք։ Այսօր երկուղածութեամբ միայն կարող ենք մօտիկ անցեալի, Կիլիկեան յիշատակելի օրերուն յուշերը պրպտել, խղճի ու պատմութեան հարկն է որ մեզ կտրիճ անգամ մը եւս անդրադառնալու համար մի քանի տարի առաջ ծաւալուած լեռնաշղթաներու Տօրոսը եւ կուռքին ա[illegible]օրէն նախատամարտ մղող հայ սերունդի քաջակորով ու անյաղթ կամքին շուրջ բառեր հիւսելու։

Անձայրածիր տառապանքի նամբէն դեռ նոր վերադարձող եւ վերապրող ցեղը կրկին անգամ ազատագրութեան, արդարութեան եւ իրաւունքի պայքար կ'ընտրէր նոր զէնքի մը մէջ։ Նորանոր յոյսեր մուտք գտած էին հայ սրտերուն խորը եւ մթագնած հորիզոնը անգամ մը եւս պայծառացած ըլլալ կը կարծուէր . . . :

Բայց բոլորն ալ խաբկանքներ էին . . . զուրկ շօշափելի արդիւնքէ։

Կիլիկեան պատմութիւնը կարճ տեւեց, ու թերեւս՝ այդ ալ բարեբաղդութիւն մ'էր հայ ժողովուրդին համար . . . ։ Այսօրուան գաղութահայութեան անտարբեր եւ անբաղձալի դրութիւնը քիչ համեմատութեամբ կը տարբերի երէկուան ԵՐԱՆԵԼԻ օրերէն։ Միթէ՞ հայ ազգին նախատագրականութիւնը հազուագիւտօրէ՞ն կը փայլէր իր պատմութեան տխուր էջերուն մէջ: Մարաշի, Այնթապի եւ Քօզանի ... բոյնը կազմող Զէյթունի կրած զրկանքը հալածանքը անհամար մարտիկներուն մարտիրոսագրութիւնը բաւական չէի՞ն հայուն հմտութիւնը կեդրոնացնելու համար փորձառական կեանքին վրայ . . .

Հաճըն եւս պիտի հետեւէր իր քոյր գաւառներուն . . . այսպէս նախատագրուած է եղեր։

Հաճըն ոչ եւս է . . . արձագանգը եղաւ Կիլիկեան աշխարհի բնասոն միկ զաւակներ. արիւնոտ երկնակամար մը ցցուեց Լեւոններու երկրին հորիզոնին վրայ, բայց անխուսափելի իրականութիւնը դադար տուաւ հայ երակներուն մէջ եռցող արեան . . . ուսկի, յուսալքուելու կարգն էր . . . ։

1920 Հոկտեմբեր 16...

Հաճընի անկման բուական մը միայն կը պակսէր Հայ տօնացոյցներուն մէջ, այդ պակասն ալ լրացուած պիտի ըլլար...։

Ազատ ու Անկախ Հայրենիքի հարազատ զաւակներ ... գիր ու գան եղան։ Նահատակուողներուն ըլլը զերազանցեց մնացորդ դժբախտ բեկորներ. անբռնի եւ անէք թափառական դառնան երբեմնի երջանիկ հայ հասարակներ, եւ լքուած ամէն կողմէ՝ նախախնամականօրէն իրենց ընծայուած անօթ ուրախութեամբ միայն ապրիլ սփոփուեցան, աչքերնին միշտ սեւեռած դէպի հայուն Գողգոթային . . . ։

Կիլիկեան վերապրիլ կ'ուզէր իր վերջին բազուկներուն սեւ օրերը, յուսացած երազը քիչ ժամանակամիջոցի մէջ իրականացաւ արդէն:

1920 Հոկտեմբեր 16-ը, Հաճընի անկման բուականը, Կիլիկեան հայ աշխարհի պատմութեան փակման համար վերջին սեւ էջը հանդիսացաւ. հոն՝ այլ եւս Տէրը Այդ երկրի զովացուցիչ ջուրին վերջին գաւաթը ըմպեց:

Հաճըն ոչ եւս է՝ Կիլիկիոյ երջանկայիշատակ հողամասին վրայ միայն, բայց Հաճըն կայ եւ միշտ պիտի մնայ, ըլլայ նոյն իսկ անծանօթ անկիւն մը:

Ցաւակցինք ազատագրութեան նամբուն մէջ իյնող նահատակ Հաճընցիներու անթառամ յիշատակին եւ յարգանք բոլոր Կիլիկեան դատին համար մարտնչող՝ բայց անծանօթ անկիւններու մէջ անբաղ մնացած Հայ Քաջամարտիկներուն։

ԱԶԴ

Նախաձեռնութեամբ Հաճընի Հայրենակց. եւ Երիտ. Եկեղ. Միութիւններու, յառաջիկայ Կիրակի Հոկտ. 18ին պիտի կատարուի մեծ շուքով, Վէհափառի նախագահութեամբ Քէմբի Լուսաւորչականաց եկեղեցիին մէջ. յաւարտ պատարագի, հոգեհանգստեան արարողութիւն եւ սգահանդէս տարաբախտ Հաճընի անկման հինգամեայ տարեդարձին առթիւ:

Պիտի ըլլայ բանախօսութիւններ, արտասանութիւններ մեներգ եւ երգ։

Կը հրաւիրուի հայ երկսեռ հասարակութիւնը: ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

Հաճնի Հերոսամարտի 5րդ տարեդարձի առթիւ Զահլէի Հաճնոյ Հայրենակցի. Միութիւնը կը կազմէ հանդէս մը յառաջիկայ Կիրակի Հոկտ. 18 առաւօտեան ժամը 9ին։

Կը խնդրուի բոլոր Սուրիոյ եւ Լիբանանի հայրենակիցներէն ներկայ գտնուիլ:

Ի դիմաց Զահլէի Հաճնոյ Հայրենակց. Միութեան ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Նիւթերու առատութեան պատճառով Պ. Պ. Թաքսարչիտեանի մէկ քերթուածը յաջորդ թիւով։

ՀԱՃԸՆ . . .

Կիլիկեան լեռնաշխարհին խոժոռ բարձունքին վրայ հպարտօրէն կանգնած Հաճըն կը կը տառապէր . . . մթնշաղի բոսոր հեւքերուն մէջ. այդ անպարտելի ցնդաւը յոյսի, սէգ ու ամբարտաւան բնղը ազատատենչ յոյսերու կը զգետնէ, մեծ տարիին, եւ կցկտուր հիւծին արիւնարբու հարուածներուն տակ կատաղի։

Հայ առասպելական կուրծքերու վեհ փարթամութիւնը անհաւասար պայքարի մարմնչումներուն մէջ, խիզախօրէն մղուած ոտնբռնումներու հսկայ յաղթանակներ քանդակեց։ Ցեղին անմեռ ոգին, ապրելու, բարգաւաճելու ու իր հարազատ հայութիւնը, իր ջանքերով, իր սեփական ուժերով գեղեցկացնելու արդար փափաքը, լիրբօրէն արհամարհուեցաւ պատեհապաշտ թշնամիէն։ Արդարութեան և իրաւունքի զգացումներով տոգորուած կորիւններ ի զուր գեղածիծաղ արշալոյսի բացուիլը սպասեցին . . . ի զուր ջանացին իրենց յաղթանակի չեփորները հնչեցնել մինչեւ խաւարած ականջներ, մինչեւ քարացած խիղճեր . . .

Ինչ ամէններու հերոսական դիմադրութիւնը, տառապանքն ու թըշուառութիւնը, ամէն օր ամէն վայրկեան կրնային յուսալքել այդ պաշարուած կամքերը, վերջնական յաղթանակի յոյսով ապրուած այդ երկաթէ մարդիկները. բայց ոչ, երբեք անոնք չի վարանեցան, ապառաժուտ սէգ սարերու լանջերին վրայ պառկելի, անոնք ըմբոստացին ճշմարտութեան ու արդարը, ջանացին անկեղծօրէն ծածանեցնել ասպետական դրօշը ազատասէր Ֆրանսայի, անոր երկաթէ սիւներին պըլլուած արհամարհեցին մահը, ու անոր ծփծփուն ծալքերուն մէջ խոյսողօրէն պատանքուեցան։

Ցաղթանակը, փառքը քանդակուեցան անոնց արիւնոտ բայց վեհ ճակատներուն վրայ։ Թէեւ ջախջախուեցան անոնց բազուկները, թէեւ արիւնաներկ դիակներու հսկայ լեռնակոյտեր բոլորեցին ջինջ հորիզոնները, բայց մնաց ու կը մնայ մարտնչումի կոթողը հպարտ ու չքնաղ. յոյսի ջահերը դեռ կը պլպլան ու հաւատքի զրահները կը պողպատուին ամէն օր...

Հաճըն, Կիլիկեան ազատագրական պայքարին ամենակարկառուն, ամենախիզախ և ամենայանդուգն միջնաբերդը լափլիզող բոցերու, քանդող փճացնող հարուածներու տեղատարափին տակ, 1920 Հոկտ. 16ին, Ո՜ր բրածն օր՝ երբ արդէն վերջալոյսի բոսոր շողերը տեղային պատանքուած էին մթաստուերի խորութեան մէջ երբ թշնամին զօրացած կը սասանեցնէր [illegible] աչքերը, վէրաւոր կուրծքէն, հրացանը իր պողպատէ բազուկներուն մէջ յուսահատական կռուի մղուեցաւ. Նահանջը փրկութեան միակ յոյսը կը մնար իրեն համար. ոչ դատաւէճքեր և ոչ ալ անձնատուր եղաւ, այլ թշնամիի անհաւասար ուժերու բուռն հարուածներուն տակ տրորուեցաւ պատուաւորապէս [illegible] գիրքեր գրաւել։

Նահանջեց ու փճացաւ. ապրեցաւ կեանքը հերոսի, մղեց բուռն պայքարը յուսահատական կռիւներու, և այսօր իր առակական ճակտին վրայ չքնղօրէն կը ծածանի փառքի դրօշը վեհ և գեղապանծ

Եւ սակայն, որքան որ արդարութեան բագինները կը մնան տակաւին խուլ ու անտարբեր, որքան որ իրաւունքի տաճարները կը մնան փակ. այդ հինգ հազար մարտիկներու արեան կաթիլներով գրուած սրբազան ուխտը կը մնայ թերի։

Մասիսի շողշողուն բարձունքներէն ակայծող գեղաքնքուշ բոցերը դեռ չեն արձագանգեր սպասոր Տաւրոսի սէգ գագաթներուն վրայ. տակաւին երկու սրտահատոր, հարազատ քոյրերու վսեմ ճակատները միացնող պարզուն ծիածանը կը մնայ մութ և տառւերոտ։

Ու եթէ դեռ չմըրկին հորիզոններն այսօր, չխանգարին ազատ կեանքի ջինջ իղձերը կենսունակ, և արդարութեան բագինները չարունակեն քնանալ, վրէժառուք ու խոռունակներ այդ վսեմ ու սրբազան վայրին առջև, նոր, փառայեղ, չքեղապանծ Հաճըններ պիտի կերտեն....

Պէյրութ ՄԻՍԱՔ Ա. ՏԱՐԼԵԱՆ

ՑԱՂԹԱՆԱԿԻ ՕՐԸ

Պատմութեան մէջ անմոռացելի Հաճընի հերոսներու յիշատակին անկեղծ մեծարանքներով

Գրեց՝ Յ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Կուգա՛յ Ան . . .

Բաշարձակ երիվարի խոլ վազքով կ'արշաւէ, իր նայուածքին փայլակներով նուաճելով դարաւոր կեղծիքին և Ստրկութեան խաւարը։

Իր առջեւ ցցուած կարկառները կ'արխնոտեն անոր ոտքերը, ճամբան եզերող մացառները կը գիշատեն անոր մկաններն և ջիղերը, սակայն անզօր են շղթայելու Անոր ազատարար խոյանքը։

Եւ անոր սմբակներուն տրոփիւնն է որ այսօր աշխարհը կը դղրդացնէ. Անոր ըմբոստացումի, ընդվզումի և արդարազօր ցասումի որոտն է որ սընանկացած Մոլոխին խնկակրողներ խընկարկուները և երկրպագուները կը սանմըրկէ։

Կը քալէ՛, անխոնջօրէն և յաղթանակօրէն, կը քալէ՛ դէպի լուսաշող, սրբազան Նպատակին բարձունքները։

Պատկառանքով, սակայն առանց կասեցնելու իր քառարշաւ վազքը՝ կը անցնի անուանի և անանուն հերոսներու դիակներու քովէն, անոնց խաչաձուլ գերեզմաններու վրայէն, անոնց՝ որոնք արհամարհանքի կարմիր թուքը նետեցին մարմնացած Չարիքի երեսին, նզովեցին բարեկամին դաւաճանութիւնը ու երկնային մաքրով ընդառաջ գացին մահուան, որ իրենց արև—խոհալին յաղթանակը փառաւորելու սահմանուած է միայն։

Կը քալէ Ան, իր խրոխտ ճակատը նոր բաղխումներու երկարած, իր անյագ շրթները ընդվզումի մշտահոս ըմպանակներուն փարած, և իր պաշտպանուած ձեռքերուն մէջ պինդ սեղմած՝ թաթով կը փորէ, կը քանդէ հիմերը դարերու տառապանքին և անարդարութեան և իր մշտավառ ջահին բոցերով հին աստուածներու մեհեանները անխընայ կը հրդեհէ...

Կը քանդէ ու կը հրդեհէ, և մխացող աւերակոյտերու վրայ նչ՝ արիւ Արդարութեան և կատարեալ Ազատութեան մարմարեայ տաճարը կը հրաշակերտէ։

Երանի՛ անոնց՝ որոնք Մեծ Առաւօտեան ամբողջ հմայքը կ'ըմբոշխնեն, երանի՛ անոնց՝ որոնք իրենց եղունգներով Ցոյսի ճամբաները կը պեղեն, երանի՛ անոնց՝ որոնք Օրերու Օրուան յաղթանակի հաւատքը ունին իրենց հոգիներուն մէջ և այդ յաղթանակը արագացնելու բոցը, խանդն ու կորովը իրենց սրտերուն մէջ։

Ափսո՜ս [illegible] այն կոյրերուն և անկարներուն, որոնք սարդի ցանցերով կը ճգնին Գաղափարի և Իտէալի երիվարումները կապանքել։

Կուգայ Ան. իր ճամբուն վրայ ընկճեալ բոլոր խութերը անգթօրէն տապալելով, իր կայծարձակ սմբակներուն տակ սողուններուն թունալից ժանիքները տրորելով։

Կուգայ Ան... կուգա՛յ յամառ և վեհ ընդվզումներու ճակատները դափնեզարդելու...

Կուգայ Օրերու Օրուան Մե՛ծ Ցաղթանակը՜ ...

ՍԱՐԳԻՍ ՃԷՊԷՃԵԱՆ

Հաճընի հերոսամարտին պարագլուխ Պ. Սարգիս Ճէպէճեան, որ իր 8 ամսեայ ինքնապաշտպանութեան ու խիզախ գործունէութեամբ որոշ և փայլուն տեղ մը կը գրաւէ Հայ Ցեղ. պատմութեան մէջ, բնիկ Կեսարացի է: Ան բառին ամենալայն իմաստով, պարտականութեան անձնուէր հսկող զինուոր մըն էր, զուրկ կուսակցական մոլեռանդութենէ։ Կարելի է ըսել ազգային զինուոր մըն էր ազգային բանակին։

Ճէպէճեան, ընդհանուր պատերազմի ամենէն առաջ Օրերուն, 1817ին, հերոսավիպային անցք մը կունենայ Կեսարիայէն՝ Պէյրութ և անկէ Կովկաս ուր ձիաւոր հայ կամաւորներու գլուխն անցած. առիւծի նման կը խոյանար թշնամիին վրայ։ Իր քաջագործութեանց իբրև վարձատրութիւն ստացած է ռուսական պատուանշաններ։

Հայ—Թրքական հաշտութենէն յետոյ, ան Անդրանիկի հետ ա՛ցաւ Ղարաբաղ, Զանգեզուր՝ կռիւը շարունակելու համար։ Երբ Անդրանիկ իր բանակը ցրուելով. ստիպուեցաւ Եւրոպա անցնիլ, Ճէպէճեան եկաւ Պոլիս, և անկէ ալ մէկ քանի ընկերներով անցաւ Կիլիկիա, պարտականութեան դաշտը։ Ան կը վարէր Հաճընի տեղ. միլիտարական պաշտօնը, երբ քէմալականները Մարաշը ջարդելէն յետոյ Հաճընի վրայ կը խուժէին։ Ճէպէճին սակայն արթուն կը հսկէր. անմիջապէս կազմակերպեց ընդդիմադրութիւնը և կոչ ըրաւ Կիլիկիոյ զանազան քաղաքներուն մէջ կեդրոնացած հայ ոյժերուն։ Աւա՜ղ ոչ ոք չլսեց այդ կոչը: Թէև Ադանայի մէջ արշաւախումբ մը կազմուեցաւ, բայց մեր մէջ գոյութիւն ունեցող կուսակցական նեղմիտ ոգին և այլ պատճառներ արգելք եղան խմբին ճանապարհուելուն, մինչև որ Ֆրանսական իշխանութիւնները ցրուեցին զայն։

Այսօր չկայ այլևս Հաճըն. չկան նաև անոր պաշտպան անմահ հերոսները. որ որոնք յաւիտենականութեան գիրկը նետուեցան՝ մեզի կտակելով իրենց կիսատ ձգած գործը շարունակելու վրէժի պարտականութիւնը

Ցարգա՜նք անոնց խնկելի յիշատակին։

Թատերական Քրոնիկ

«ԳՈՐՐԱՏՕ»Ն

Թատերական ալգոնք սկսաւ. Պ. Կարօ Խաչիկեանի կազմակերպած Իտալացի թատերագիր Ճիագոմէտիի գլուխ գործոցը եղող «Գորրատօ»ով, որ տեղի ունեցաւ 10 Հոկտ. 1925 Թատրոն Քիւրսալի ընդարձակ սրահին մէջ։

Թատերասէր հասարակութիւնը ժամանակին փութացած էր գրաւել թատրոնին մեծագոյն մասը և օթեակները. բայց ինչ որ յաճախ ալ կրկնած ենք ալ աւելի խուռն բազմութիւն մը տարբեր ապաւորութիւն պիտի թողուր խաղացողներուն վրայ. ինչ որ կարծես սովորութիւն դարձած է մեր մէջ, փոխանակ ամիսը անգամ մը թատրոնին 40—50 ղրշ. տալու շատեր կը նախընտրեն սրճարաններու մէջ ժամանակ անցնել և նարտի ու բաղդախաղի մէջ փնտռելով իրենց հաճոյքը. փոխանակ հայ գեղարուեստը և հայ գրականութիւնը քաջալերելու։

Նախ քան քննադատութիւնը երկու խօսք ալ թատրոնի կարգապահութեան մասին. մեր թատերասէրները երբ թատրոն կուգան՝ ձեռքերնին զանազան ապրանքներ բռնած կամ փոքրիկ ծրարիկներ, և հազիւ թէ վարագոյրը վեր վերցած՝ լռելեայն սկսեալ բոլոր աթոռներուն վրայ նստողները կը սկսին պըզըր ուտել, ակռաներով կաղին կոտրել, իսկ ուրիշ կողմ մը կը տեսնէք որ կը խմեն կամ կուտեն զանազան ուտելիքներ, և մի արտօցէ եթէ Եւրոպացի մը ներկայ գտնուի անշուշտ լաւ գաղափար մը չպիտի կազմէ, տեսնելով որ թատրոնը ճաշարանի վերածուած է։ Օտար թատրոններու մէջ ոչ թէ սիկառ կամ ծխախոտ կուտեն, այլ նոյն իսկ կը ջանան չաշխարհին մեղմել արգելք չըլլ հանդիսականաց համար ներկայացման,

Թատերախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պէյրութահայութեան ծանօթ Դերասան Պ. Կարօ Խաչիկեանի՝ կրցաւ բաւական անթերի ներկայացում մը հրամցնել առաջին անգամ Պէյրութի մէջ բեմադրելով «Գորրատօ»ն։

«Գորրատօ»ի դերը ստանձնած էր Դեր. Պ. Կարօ Խաչիկեան, որ տարաշատ յաջող կերպով. տանջուած և ընտանեզուրկ բանտարկեալի մը բոլոր վշտերը այնքան բնական կերպով մարմնացուց որ ներկաները կրցան յուզումի և կարեկցութեան վայրկեաններ ապրիլ; Պ. Խաչիկեան ինչպէս միշտ՝ այս անգամ ևս «Գորրատօ»ով կրցաւ նոր անուն մը շահիլ դերասանական ասպարէզին մէջ։

Պ. Բարսեղեան՝ «Պալմիէր»ի դերով շատ յաջող էր, և ասկէ առաջ տեսանք նաև «Գավլուշաշի դերով ևս կրնայ ներկայանալ Պէյրութի յաջողագոյն ամաթէօրներէն մին։

Պ. Ա. Մարաշլեան ևս կրցաւ յաջող կերպով տանիլ «Մօն Սէնիօռ»ի դերը, միայն քիչ մը հասակի անպատեհութիւն ունի։

Պ. Վ. Տէր Վարդանեան Թէպէտև «Տօն Ֆէրնանտօ»ն տարաւ բաւական լաւ, բայց իր յօնքերու անտեղի և յաճախակի պրկումները յաճախ գէշ տպաւորութիւն կը թողուն, որը կրնայ սրբագրուիլ։

Օր. Մաննիկ ի ձայնը բոլորովին քաշուած էր, բայց ամէնայն դէպս բաւական յաջող էր «Ռոզօլիա»յի դերով, իսկ մնացածները ևս հասարակ յաջող էին, և խաղը անցաւ ընդհանուր առմամբ բաւական լաւ։

Կը յուսանք որ ուրիշ նոր բեմադրուին, և ժողովուրդը ծանօթանայ օտար գրագէտներու հեղինակութեանց։

ՍԼԱՔ

ԾԱԽՈՒ ԷՆ

Ատամնաբոյժներու յատուկ կարգ մը գործիքներ. Նպաստաւոր գներով. Դիմել «Լիբանան»ի տպարանը։

ՊԱՇՏՕՆ ԿՈՒԶՈՒԻ

Երիտասարդ մը որ գիտէ ֆրանսերէն, անգլիերէն, Թուրքերէն և հայերէն լեզուները, պաշտօն կը փնտռէ վաճառականական կամ ազգային հաստատութեան մը մէջ։ Լաւագոյն յանձնարարականներ. դիմել Թերթիս խմբագրութեան։

ՍԱԿԱՐԱՆ

16 Հոկտ. 1925

Եգիպտ. Ոսկի Ս. դհկ.	552
Սթէռլին	539
Տոլար	111,5
Օսմ. Հնչ. Ոսկի	488
Ֆրանս » »	426
Անգղ. » »	525
Թրք թղթադրամ	62
» » Պ. Օ.	
» Արծաթ Մէճիտ	47
Սուրիական Ոսկեդրամ	20,03

Ց. Դաւիթեան եւ Ն. Շիրինեան

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԹԱՏՐՈՆ ՔԻՒՐՍԱԼ

Շաբաթ 17 Հոկտ. 1925 երեկոյեան ժամը 9 30ին
Եգիպտահայ նշանաւոր «ՔՈՄԷՏԻ» թատերախումբին կողմէ
Ղեկավարութեամբ սիրուած դերասան Վ. ԱՐՓՐԱՐ
Ընկերակցութեամբ ՕՐԻ. Ռ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ եւ Ա. ԵԿԷՆԵԱՆԻ

ՄԵԿՆՈՒՄԻ ԱՌԹԻՒ

Մեծ պատրաստութեամբ կը բեմադրուի առաջին անգամ ըլլալով Պէյրութի մէջ

ԿՈՒԼ-ՍԿԱՈՒՏ ԿԱՄ ՄԱՏՍ ՄԷՋՆ Է

Ազգային Սկաուտական կեանքէ քաղուած եւ խիստ հետաքրքրական մեծ կատակերգութիւն 3 արար

Հեղինակներ.— Ե. ՕԹԵԼՕՍԵԱՆ Ա. ՔԷՉԵԱՆ ԵՒ ԳՐԷՄ ՍԻՄՈՆ
ԳԻՆԵՐԸ.— Օթեակ 300 Ս. Ղ. Ա. կարգ 50 Բ. կարգ 25 Ս. Ղ.
Խնդրուի տեղի չտալու համար այժմէն ապահովցէք ձեր տոմսերը։

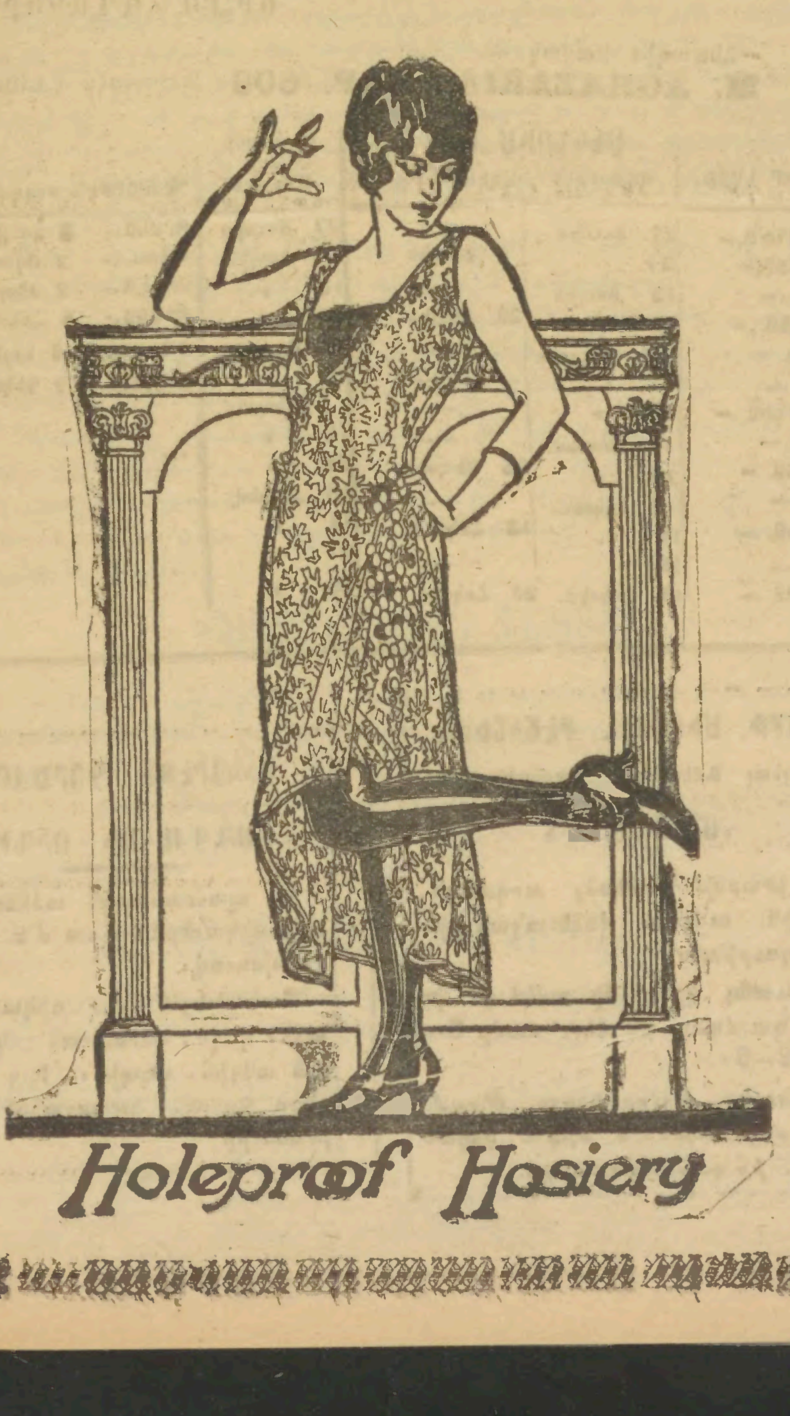

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

ՀՕԼՓՐՈՒՖ

ԿԱՆԱՆՑ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՑՈՑ ԳՈՒԼՊԱՆԵՐԸ.

ԴԻՄԱՑԿՈՒՆ. ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ՅԱՄԱՌ ԳՆԵՐՈՎ

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԱՄԷՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԴԵՂԻՆ ՏՈՒՓԵՐՈՒ ՄԷՋ:

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԵՒ ՍՈՒՐԻՈՅ ԸՆԴՀ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

ՊԱՐՈՒՅՐԻ ԵՂԲԱՅՐՔ ԵՒ ԸՆԿ.

ՊԷՅՐՈՒԹ

ԿԱՆԱՆՉ ՕՂԵՐՈՎ ԱՂՋԻԿԸ

(ՎԷՊ ԻՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

ԳՐԵՑ' ՀԱՅՐ—ԱՐՇԱԿ

Գ. ՄԱՍ
ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍԸ

Մելիքօֆի ընկերներէն երկուքը անմատչելի պանդոկին սանդուղներէն վար իջած էին մթութեան մէջ կորսուած էին, ժամը 11ը, 10 անցած էր, պանդոկէն հինգ վայրկեան հեռաւորութեամբ պարտէզի մը բարձր պատերուն ետեւ, ինքնաշարժ մը կը սպասէր, որուն կառավարը պարզ հագուստներէ աւելի մաքուր հագուած և ուշադիր կը դիտէր դէպի ճամբան երկայնքը, երկու անծանօթներուն իր կողմը յառաջանալը իր ուշադրութիւնը կը գրաւէր մթութեան մէջ յառաջացող անձերը, իր զարմանքը մեծ չեղաւ երբ անծանօթները քանի մը քայլ հեռուէն իրեն անունը կուտային։

Ուղեւորները մօտեցած էին կառավարին, իրենցմէ մին խօսքը ուղղելով անոր աւելցուց.

— Սուրէն գործընկերս կարգին է, յուսամ չի մնաց Հէմայ, ուր որ է կուգան։

— Հո՞ն է, մնաց կառավարին։

— Ո՞վ.

Ձանրմ մեր որսը։

— Հարկա՛ւ...

Եւ երկու ուղեւորները մտնելով ինքնաշարժին մէջ նշան ըրին որ դէպի պանդոկ յառաջանայ։ Ինքնաշարժը պանդոկէն տասը քայլ առաջ կանգ առաւ, իսկ երկու ուղեւորները իջնելով ուղղուեցան դէպի պանդոկ։

Այդ կարճ ժամանակամիջոցին մէջ, ուղեւորներուն գրեթէ բոլորն ալ իրենց դէմքին վրայ քանի մը փոփոխութիւններ մտցուցած էին, և գրեթէ անճանաչելի դարձած, բայց միայն Պօղով արդէն չէր փոխուած Շաւարշին հետ, որ այդ վայրկեանին Սիրանէին հեռացած էր. և քանի մը քարեկամներու հետ խօսակցութեան բռնուած։

Շաւարշ որ այնքան կ'սպասէր էր, և նոր ծանօթութիւններ հաստատելու սիրահար, իր ուշադրութիւնը գրաւած էր այն մանկամարդ կինը որ քանի մը վայրկեանէ ի վեր իրեն կը նայէր ու կը ժպտէր իրմով' Շաւարշ տեսնելով այս բոլորը և պատրուակով մը հեռանալով իր ընկերներէն' ուղղուեցաւ դէպի այն վայրը, ուր արդէն Էլինէ քանի մը վայրկեանէ ի վեր կը սպասէր իրեն։ Շաւարշ մօտենալով մանկամարդ կնոջ' ֆրանսերէն լեզուաւ աւելցուց. որքան երջանիկ պիտի ըլլայի ձեզ հետ ծանօթանալով տիկին։ Էլինէ սիրալիր ժպիտ մը փոխանակելէ ետք ըսաւ.

— Շատ ուրախ եմ Պարոն, որ ինծի այդ հաճոյքը կ'ընէք սիրայօժար։

Եւ Շաւարշ սկսաւ Էլինէին հետ պարել բայց հազիւ թէ քանի մը անգամ սրահին շրջանը ըրած էին, երբ խորամանկ ուղեւորուհին մարելու նշաններ մը ցոյց տալէ ետք, Շաւարշի թեւերուն մէջ կ'իյնար, անկէ խնդրելով որ զինք դուրս հանէ քիչ մը օդ առնելու համար։

Քանի մը վայրկեան ետք այս դէպքերուն ականատես ուղեւորները կ'երթային լուր տալ անցած դարձածները Մելիքօֆի որ այդ պահուն պարտէզի անկիւններէն մէկուն մէջ ձեռքը գրպանին, կազմ ու պատրաստ կ'սպասէր ճիշդ ժամանակին իրենց սոսկալի յեղափոխական Թելը կարելու համար։

Մելիքօֆ պահ մը մտածելէ ետք, ըսաւ իր ընկերներուն, անմիջապէս կ'երթաք որ սուր պէտք չպիտի ունենանք, միայն դուք լաւ հետեւեցէք անոնց քայլերուն. ու հազիւ թէ այս խօսքը արտասանած էր' երբ Շաւարշ Էլինէի թեւը մտած ճիշդ իրենց գտնուած տեղին առջեւէն կ'անցնէր առանց նշմարելու զիրենք։

Գործը յաջողած է ժամանց Մելիքօֆ, սկսինք մեր գործին։

Ուղեւորները իրենց տեղը Պօղով հանդերձ, կ'սպասէին յարմար առիթի մը

ՍԻՍՏԵՐՈՒԹԻ ԿԱՅՍԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԸ

Համաշխարհային ընդհանուր պատերազմին առաջած նորանոր պետութիւններու աշխարհագրական սահմանները և իրենց փոխ—յարաբերութիւնները ուսումնասիրելէ առաջ կ'արժէ յետադարձ ակնարկ մը նետել Աւստրո—Հունգարական երկնակ միապետութեան նախապատերազմեան դիրքին վրայ եւ ուրուագծել անոր խաղացած դերը և չարաչուք դերը եւրոպական համաշխարհային մէջ։ Աւելորդ է ըսել թէ դարաւոր և զարմանալի բանակալութեան մը մասին մասնաւորապէս հանգիստ ցեղ Հապսպուրկներու հարստութիւնը —Տիրոլին—իւր երբեմն եւ խառնափառ գոյութիւնը մինչեւ զինադադարի վաղորդայնին քաշ տուած է լոկ օգտագործելով իւր բաղկացուցիչ տարրերուն միջցեղային անդուլ և անվերջ հակամարտութիւնը և իրարու հանդէպ անուցած խուլ ատելութիւնը ի չաւ տիրող Գերման—Աւստրիական տարրին կամ աւելի ճիշդ զինուորական caste ին որը հաւատարմօրէն կը կիրարկէր «բաժանէ որ տիրես»ի սկզբունքը որ որդեգրուած էր ժամանակաւ Հռոմէական և Բիւզանդական կայսրերու կողմէ։ Այսպէս Հապսպուրկները մշտապէս իրարու դէմ կը հանէին Չեխերը և Գերմանները, Հունգարիացիք, Սերպերը և Խրուաթները և վերջապէս Խրուաթները և Իտալիացիք' այս տալով մերթ մէկ կողմին և մերթ հակառակորդ կողմին և այսպէս պահելով տեսակ մը վիճակ և դիւրաթեք հաւասարակշռութիւն մը։ Վիրաւորեալ տարրերը յենած իրենց պատմական անցեալին կամ նըւազ հեռաւոր իրաւունքներուն վրայ կը ջանային ամէն գնով արժեցնել զանոնք և դիւրաւ կը չհրաժարէին անդադար իրենց իւթօֆիականը սէվէնատիկ ... ներով։ Աստղմէ ամէնէն աւելի անկախ գոյութեան մը պայմանները լրացնող Հունգարացիք և Չեխերը իրարու հանդէպ կը սնուցանէին դարաւոր հակակրութիւն մը այն աստիճան որ վերջիններս յաճախ տարուած են նախընտրել Աւստրիական լուծը' զայն գտնելով բաղդատմամբ աւելի տանելի քան Հունգարական այլամերժ և անհանդուրժելի լուծը։ Թող յաւելուլ մնաց անցողակի ըսել թէ իրենց այս տեսակէտին մէջ բոլորովին անիրաւացի չէին արդարեւ ազգայնական տարամերժ անհանդուրժ ոգին ալ ևս ոչ մէկ տեղ իւր նախապատրաստութեան զգաց է որքան Աէնթ Էթինէի այդ դասական հողին վրայ։

Հոս կ'արժէ միջանկեալ յիշել հուն գարացի մանկան — ազնուականի մը անէքտոտը. որը արքի օրօրդութեան մը մէջ ամփոփելով պաշ արիւնով մը հրաշէնը կ'ուզէ արքին, ընդյելով որ իր Սլօվաք ծառան կը գտնուէր հրաշքի հաշուութեան մէջ' իւր և արքին միջեւ և երբ դիտել կը տրուէին թէ Հրաշէնի հարուածը կրնար հանդիպիլ որոց հետապնդող Սլօվաք ծառային, ան դէմքի դիւային ծամծմուքով մը կը պատասխանէ թէ իրեն համար հաւասար է և նոյնիսկ նախընտրելի սպաննել Սլօվաք մը քան վայրի կենդանին։

Հունգարացին հպարտ' ու փայլուն անցեալով, 1848ին Թրաւաթ Ժէլլաչիչի դէմ տարած փառապանծ յաղթանակներով և Ֆերանց Ռաքոցիի, Քոշութի, Ժէօրժէի և Կոմս Կաթիանիի նման ազգային հերոսներու սխրագործութիւններով հազիւ մարդկային ձեւ մը afortiori մարդկային գոյութիւն մը կ'ընդունէր տեսնել Չեխերու և Սլաւներու մէջ, որոնք պարտուած և ջախջախուած 1620ին Montagne Polmehef ճակատամարտին մէջ հոգ չէ թէ իրենք ալ պարտուած ըլլան Սուլթան Սիւլէյմանէ Մոհացի մէջ 1526ին և Նիքոլա Ա. Ցարէն 1849էն—կորսնցուցած են ըստ իրենց պատմա—անհատականութիւնն ու էութիւնը (entite), մինչդեռ իրենք (իմա Հունգարացիք) միշտ նախանձախնդիր եղած են իրենց ազգային իրաւանց franchises nationales զոր անվթար պահած են վաւերացնել տալով եկեղեցական սահմանադրութիւններով pragmatique sanction որոնք որոնք իրենց կարգին նուիրագործուած են 1867ի կամպրոմիսով. միւս կողմէ ոչ նուազ սուր է հակամարտութիւնը Հունգարացիներու և իրենց Հարաւի Սլաւ դրացիներու միջեւ, որոնք աւստրիական srditeին մէջ կ'իյնան և որոնք 7,500,000 հունգարացիներու դէմ 6,735,000ի հօծ և դանդուածային մասը մը կը կազմեն ունենալով իրենց սեփական պատմութիւնը, բարքերը ու աւանդութիւնները, այս վերջինները ճօխացած Նէմանիայի, Տուշանի, Լազարի յիշատակներով։ (Շարունակելի)

(Ս. Մ.) Հ. ՊԱԳՐՃԵԱՆ

ԱԶԴ

Թերթիս տրուած օրէ յայտարարութեանց փոխարժէքը կանխիկ վճարուելուէ այլապէս' բոլոր մեզի ղրկուած յանձնարարութիւնները անճկաւ կը թղթուին։ ՎԱՐՉ. «ԼԻԲԱՆԱՆ»ի

ՏՕՔԹ. Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պէյրութի առաջին ելեկտրական դարմանատունը, ուր կը դարմանուի գրեթէ ամենավերջին սիստեմի քերանի բոլոր հիւանդութիւնները ելեկտրական կազմածներու միջոցաւ։ Լինդերու հիւանդութեանց եւ բարդութիւններու դարմանում' մասնաւոր եւ Ռաֆիօ լիւֆով (Rayen ultra violé) գործիքներու ելեկտրական ճառագայթով ծայրայեղ մաքրութիւն։

Կը պատրաստուի կատարեալ խղճմտութեամբ եւ արագ, արուեստական ամեն տեսակ ատամնաշարեր։ Գիներու դիւրամատչելիութեան համոզուելու համար կ'արժէ մէկ անգամ միայն այցելել։

Հասցէ' Հաւուզ—սաաթ Մօնաէնիօն Ըբլլի փողոց Մարոնիթներու եկեղեցիին կից։

Ընդունելութ. շաբաթ օրերը վկայուած աղքատներու ձրի դարմանում։

ԱԶԳ. ՇՈԳ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Միակ ԱՐՏՕՆԵԱԼ Հայ Գործակալութիւնը

Որ կուտայ ապահովական ամեն երաշխիք

Ընդհանուր ճամբորդութեանց, առեւտրական ապրանքներու փոխադրութեանց եւ ... կարգի շոգենաւային գրծառնութեանց համար դիմել

ՊԷՅՐՈՒԹ— ՊԱԶ-ԻՏՐԻՍ— ՓՈՍԹԱ-ՓՈՂՈՑ, Թիւ 110

ՄԻՀՐԱՆ ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ

Հեռագիր Ճամփ.—
M. AGHAZARIAN B. P. 606 Beyrouth (Liban)

ՑԱՄԲ ԼԱՅՆ.	ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ Պէյրութէն	ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ Աղեքսանդրիայէն	կը հասնի ՄԱՐՍԷՅԼ
ԳՐԻՊԱՆԻԱ.—	22 Յունիս	-----	27 Յունիս
ՔԱՆՏԱՍԱ.—	23	1 Յուլիս	5 Յուլիս
ԱԶԻԱ.—	13 Յուլիս	-----	19 »
ՔԱՆՏԱՍԱ.—	18	20 Յուլիս	24 »
ՍԻՆԷԱ.—	5 Օգոստոս	-----	10 Օգոստոս
ՌՈՄԱ.—	7	-----	13 »
ԳՐԻՊԱՆԻԱ.—	26 »	-----	1 Սեպտեմ.
ՊՐԱԿԱ.—	10 Սեպտեմ.	-----	16 »
ՔԱՆՏԱՍԱ.—	23 »	25 Սեպտեմ.	30 »
ԱԶԻԱ.—	7 Հոկտեմ.	-----	13 Հոկտեմ.
ՊԱԹՐԻԱ.—	11 »	13 Հոկտեմ.	18 »
ՌՈՄԱ.—	16	-----	22 »
ՔԱՆՏԱՍԱ.—	18 Հոկտեմ.	20 Հոկտեմ.	25 »

ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ ուղղակի ՆԻՒԵՈՐՔ	
ՊՐԱԿԱ.—	8 Յուլիս 1925 ին
ԱԶՐԻԱ.—	2 Օգոստոսին
ՍԻՆԷԱ.—	2 Սեպտեմբերին
ՊՐԱԿԱ.—	4 Հոկտեմբերին
ՔԱՆՏԱՍԱ.—	10 Նոյեմբերին
ՍԻՆԷԱ.—	2 Դեկտեմբերին

ՏՕՔԹ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Վկայեալ Եւրոպական Համալսարանէն,

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Վեներական, կանանց արգանդի, մորթի, աչքի եւ քթի ներքին հիւանդութեանց։

Հիւանդ կընդունի ամեն օր իր տան դարմանատան մէջ, ժամը 8—12, 2—6։

Հասցէ.— Կամբօ փողոց, Թրամվէի ընկերութենէն երկու կայան վար, իր դարմանատունը։

ՍԻԿԱՐԷԹԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՍԱՎԱ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

Կը պատրաստուին ամենալաւ տեսակ սիկարէթներ քաշ եւ մանուր ծխախոտով։

Պահանջեցէք մեր սիկարէթները ամեն կողմ. գործարան' կամուրջին անդին, տեղւոյն։ Իսկ վաճառատունը Պուրճի արեւմտեան կողմը։